

LITERATURA O JADRANSKEM PROBLEMU

V Stuttgartu na Nemškem obstaja poleg zavoda za Nemce v inozemstvu, ki razpolaga z velikansko knjižnico in arhivom, v katerih se zrcali življenje sei Nemcev, ki so raztreseni po svetu. Vse se druga bržko celo bogatejša, vendar je to kmalu o svetovni vojni velikega splohčenega, ki spominja po svojih usmerjilih na podobno učinkovo ustanovo v Vincennesu (Bibliothèque de documentation internationale contemporaine). Ta knjižnica ima manj, zbirati vse ljudje, ki se spominajo na zagotovljeno in pred godovino svetovne vojne, in na morene posledic. Knjižnica steka danes že okoli 6000 del. Ta ustanova pa ne zbrala samo knjige, temveč zasleduje vse adnevno publiko, vključno s polici ter poroča o em redno stvari in na leto. Razen tega pa je ta knjižnica izdala tudi že 19 knjige, v katerih je v monografijah obdeloval bibliografijo, ki se nanaša na posamezne države. Tasi je zvezek posvečen Poljski, 2. 3. in 5. Avstriji, 6. 7. 8. 9. in 10. Angliji, 11. 12. 13. 14. 15. in 16. Franciji, ter 17. 18. in 19. Italiji. Na vrsti so sedaj trije zvezki o Ameriki.

Dvojni zvezek 17. in 18. in cotoni zvezek 19. ki prinašata nujni pregled o Italiji sta izšla leta 1938. Prvi se nanaša na zgodovino Italije v predvojem in medvojnu čas drugi pa na zgodovino Italije po vojni. O tem drugem zvezku (Bibliodrampe zur Geschichte Italiens in der Nachkriegszeit) hčemo nekoliko obširnejše poročati.

Knjižnica, ki obsegajo 69 strani, navaja v sistematični ureditvi okoli 2000 spisov o italijanskem potrajanju, zmanjšanih v kolonialni politiki. Urednik je imel predvsem namen da prikaže bistvo in pomen fašizma ter poslanstva italijanskega imperija. Nas pa zmanjši predvsem četrtoglo povlaganje te knjižnice, ki vsebuje literaturo o italijanski zmanjšani politiki (str. 25 do 40).

To poglavje je razdeljeno na tri dele. Del A. vsebuje preseg spisov splošnega znanja, del B. prinaša literaturo o odnosih Italije do nekaterih držav, Nemčije, Anglije, Francije, Rusije, Turčije in Amerike, v tretem delu (C) pa je bibliografia o raznih zmanjšopolitičnih problemih, o mirovihnih pogodbah in o Drustvu narodov, 2. o jugoslovanski in balkanski politiki, 3. o sredozemskem vprašanju in 4. o jugoslovanski vprašanju. Bibliografija pod številko 2. ima tele odstavke: a) Jadransko vprašanje (navedene so 43 razprave, 26 propagandističnih spisov, 20 člankov), b) Roga (31 razprava, 18 propagandističnih spisov in 7 člankov), c) Balkan in Podelnica (21 razprava, 33 člankov), d) Albanska (11 razprava in 12 člankov), ter e) Kifski konflikt (7 razprav). Med razpravami o Jadranskem vprašanju so vsebine tudi sledile naslednje knjige:

Cermeli: Life and death struggle of a national minority. Cermeli: Slovenes in Hrvatska pod Italijan. The Italy and the Yugoslav minority within their borders. Postojanski: Rapalka: negotor. Svetovno poslovje: Te questions of P. Adamic in le primač des. naš narodov. In Vojnovič: Histore de Damme.

Velike obsežnejše, ima skoraj vse v knjigah, ki jih knjiga v tudi vbrane, le to je v tem ni mogoče.

Sedaj seveda ni v tudi ne more biti popoln, saj povegrenje v nem marsikatero knjigo je vzdružje članek o našem vprašanju, vendar ga moramo zaradi nekaj bogate vsebine prisporočiti vspomnini, ki se bavi s temi problemi. Idealno bi bilo seveda, aby bi tudi vse razpolagali s tako knjižnico in s podobnimi knjižnicami. Ker pa je to praktično nemogoče, delalno vsa vse na to, da si ustvarimo zbirko vsa onih spisov, ki se nanašajo na naš problem in da vodimo točno evidenco vse zadevne bibliografije. Skromna je ta naša želja, žal pa te danes še vedno samo želja.

L. Č.

ČASI SE ISPREMINJAJO

Trst, februar 1939. V Trstu je pred nekaj leti zgodila zavarovalna družba "Assicurazioni generali" na Istru, kjer so bile privzete "Caserne italiane" reprezentantnemu vrhu. Oboji vsega ogromnega poslopa so obiskali napisi, da so na tem mestu ustanovili novome obliko, vsev. karibar (t. j. olodanski Slovenci), zlasti pa l. 1968. "Assicurazioni generali" so bili do pred kraljevskim dokumentom izključno zloravnih podjetij in to podložiti je z zgoraj napisom južno pobarco snale sorastre do Slovanov. Izjavili so, da boč v teli položi bil na vratiči akcijer karibar izčesano opozorilo, ki zdrža zbranjenje rstop ...

Kavarna »Miramar« v Trstu zaprta

Trst, februar 1939. — Kavarna Miramar v Trstu je trenutno pred glavnim koločorom, kamor so zlasti med vojno in po vojni zaprli tudi Slovence, je bila 29. decembra obdanstven zaprta. Kot razlog se navede dejstvo, da so se v njej v zadnjem času zbirali židji in da je bila lastnica (ucker Verzegnassi) samo naredična lastnica, medtem ko je prav lastnik 2d. Janar Rosenholz, čigar dva brata sta bila pred časom rečirana, ter zvezci s štepičami na agrafitem uradu v Trstu.

ODPUST RUDNIŠKEGA ZDRAVNIKA

Rudniški zdravnik v Idriji dr. Morpurgo je edpuščen

Idrija, februarja 1939. — Agis. — Kar kar je znano, so bili prošlega leta izdati tudi v Italiji razni protisemitistični zakoni, oddelbi in ukazi, med njimi tudi oni, s katerimi so bili iz vseh državnih služb odpuščeni vsi nameščeni judovski naravnosti. Na podlagi teh zakonskih določb je bil odpuščen iz državne službe tudi naš rudniški zdravnik dr. Morpurgo, ki je bil po naravnosti Jud, rojen v Gorici. Dr. Morpurgo je med naši več let uspešno deloval v skrbel za zdravstveno stanje našega dežavstva in njihovih družin. Med prebivalstvom je bil odvoljeni zdravnik radi svobode socialnosti in zdravstvenosti ter globokega razumevanja, ki ga nas clovek tako pogreša, nadvej priljubljen. Neumorno je iz lastne inicijative ter povsem brezplačno že zanimal za svoje paciente ter po očetovsko skrbel za njihovo stanje, ter pomagal ljudem, kolikor je bilo mogoče v njeni moći. Posbeno se je priznal našemu ljudem, ker nikdar ni kazal, kakje nadostosti in domišljivosti, ki so jo naši ljudi tako navorjali od sodržavljanju, čeprav se je čitil Italijana. Perfektno je obvladal slovenski jezik, kar mu ni bilo težko kot Giovannu, in je v ljudju dosledno občeval te s področja skrbnika in se ima mnogo ljudi zavajali za svojo rešitev neugovorenih zavesti in vestnosti. Priseljenci ga baš radi

nugove priljubljenosti in naklonjenosti do domačinov niso kaj radi videli, toda on se za to ni kaj dosti zmenil in je šel svojo pot dosledno naprej. Toda, ker je uvolneno, našim ljudem ni bilo dano dobiti, da učavati te redke dobrote. Dr. Morpurgo je moral oditi, čeprav zela nerad, ker se je bil v naš ambiciju povsem včel ter je našo ljudstvo vzbujal, dokazi o tem, tukaj pred njegovim odločodom, so kar zadržali Clovekovega zdravnika na spremila za plačilo njegovemu nemornemu delovanju zavest, da se ga bo našo ljudstvo vedno in hvaljevostjo in spoštovanjem spomiljalo.

Dr. Morpurgoovo mesto rudniškega zdravnika je začasno prevzel sedišče tukajšnjih delželne bolnice dr. Bragioni, ki je tudi v svoji stroki strokovnjak, a tudi kot človek dober in plenilen ter se skrša čim bolj priljubil našemu ljudstvu, nečesar se pridno slovenčine, ki jo je dokaj dobro obvlada. Vendar se na žalost, radi službe v bolniči, ne more tako temelito posvetljati zdravstveni službi izven nje.

Nujno potrebuje je, da oblast za našo mesto v enprel nastavi novega in dobrega rudniškega zdravnika, in upamo, da bo potreba predvsem v isti meri razumljena, potrebuje aličničkega zdravnika in mu zato lahko telesko življenje.

DVA IDRIJSKA UCITELJA NASTAVLJENA

Idrija, januarja 1939. (Agis.) — V teku prošlega leta sta bila dva larična nastavljena, kot kontraktačna učitelja: Franjo Lojk, sin znanega poškodovanega magistrata iz Idrije, ki se je po opravljeni misteriji privatno priznal, da učiteljsko maturo in jo je tudi počelo ter bil nato nastavljen za učitelja v Krčah nad Sp. Idrijo, ter Ulander Lado, sin Alojza Planeta, rudniškega uradnika, ki se dokazal učiteljsko zmožno v Gorici ter je sedaj nastavljen v Srednji Kavarni nad Sp. Idrijo,

VOJAKI ZA LIBIJO

Trst, februarja 1939. (Agis) Vojno ministarstvo je zbralo v Napoliju 50.000 vojakov, ki bodo v kraljevem poslani v Libijo za izpopolnitve tamnošnje garnizije. Vsi ti na novo vpoklicani so bili kolonialni vojaki raznih specjalnih oddelkov, tako piloti, vojaški opazovalci, motoristi, vozužki tankov in oklopnih voz, topničarji, radiotelefrafisti itd. Poleg tega je v napolskem pristanišču zastrelan parnik "Calabria" načrtovan z vojnim materialom, ki čaka ukazca za odhod. — Agis.

Čudno poslovanje odbora za loterije

Gorica, februarja 1939. (Agis) Mejda je vsak človek, ki kar zaraža svoj sreči in igra na meni racun pri kaki loteri, preved ozvozenom, ki nogoti, da med izvozom, in mečeve stevake. Stransoma se seveda potolaže, češ, mi pač ni bila streha na, in zadevo porabi. Cesta drugačna pa mora biti nenda jera tiste, ki se mi nista nasvetile kar napravljene, pa do določnika ne more. Tu pa menda, in več po sledi te nesreči temveč tudi kar drageča, kar v normalnih razmerah dena na kaj neveč parazata tega ali enega zakonika, kateri tudi pri tem morajo biti radnički. Čeprav na takem izgube loteričnega odbora, sleden sluhaj je čisto konkreten. Pred

časom je naurec vptjava društva gorilke "Balilla", privedla loterijo, v čigavo kocist ne vemo, in je tudi postranskega potenciala. V lučni reklami je bil kot glavni dobitek omenjen maten dvosedenec antonina "Balilla". Med drugimi srečoljubci, le kaplji steček te loterije tudi nek načel. Vendar, da mu bo morda streha nista, in tudi, da jele srečna, zadel je glavni dobitek. Toda, kdo je prečoljubni srečki avta je bil nekaj muk. Dolgo je prosl in dokazoval, da ne vidi da vse nide ne pomaga, se je zatekel k advokatu, k mu je po dolgem času izčarjal dobitek. Res, endna taká loterija!

Duhovniške vesti z Gorilškega

Fri. Cerniš, župnik v Kamnikih na Vipavskem, je bil na lastno prošnjo imenovan za župnika v Kozani v Breži. Anton Pilat, kapelan v Šolskem, je imenovan za žup. upravitelja v Oslaviču. — Dekanija Ločnik je pri Gorici je ukinil, župnija Ločnik pa pod tudi je dekanat spadajoči župniji Pečljiva in Moša sta priključeni dekanatu gorilškega mesta, župniji Cerovo v Števerjanu. Ki sta bili sedaj tudi pri Ločniku, prideta pod dekanatu Brijlana v Breži, župnija St. Lovrenc pri Moši pa pod Krimin, župnija Ločnik je izognjena v nadzupnijo. Do sedanja dekan je msge. Peter Moretti je postal nadzupnik in častni dekan. — Duhovniški Podstribotin in st. Maver sta uvelenseli v gorilško cerkveno občino; nekaj časa sta bili predčlenki bližnjemu dekanatu — Ivan Bregant, upokojeni duhovnik v Ločniku, je imenovan za upravitelja Fojane v Breži.

Zajam istarske pokrajine

Pula, feb. 1939. — Istarski pokrajinski upravni odbor sklopil je kod Zavoda za socijalni skrb zajam v Izmosu od 900.000 lira. Tona svotom je pokrajinski odbor pokriti izdatke za župenije, namejno zajmove, in roku 1. julij 1937 do 30. aprila 1940. Taj zajam od 900.000 lira biti je amortiziran v roku 15. godina. Kavarni iznos 5.75 posto, a Istarski pokrajinski odbor Janez Isplati dohotkom od poroča.

OBVESTILO!

Obveščamo g. Franca Rejca iz Gorice, da se nahaja posestvo po smrti njegove materje na dražbi, katero izvršuje gorilška sednina. Ker ne vemo za njegove naslove, prosimo njegove zainterezante, da sporoče do ukrene vse potrebno.

Srečko Vilhar

Trst, februarja 1939. (Agis) — Nas list je že pred časom prinesel vest, da je bil na meni mi Postojni zrečen na rojaki Vilhar Srečko, župan iz Krounberga pri Gorici. Odpeljan je bil v tržaške zapore, kjer je bil pred kraljevem tudi obsojen na dve leti tega. Odslužiti pa bo moral tudi vojški rok.

† DEVETAK MIHAEL

V nedeljo, dne 29. januarja 1939. so pokopali na Viču pri Ljubljani naše rojake z Devetako Mihaela. Pokopaj je bil rojen dne 21. novembra 1845. v Rubišah pri Sovodenjih na Gorilškem in je prej v novembra preteklega leta izpolnil 93. leta. Bil je krojaški mojster in dobro znan v domačem kraju tudi po svojem vnetem delovanju v vseh slovenskih državah. Med vino je moral izseliti. Po vino se je sicer vrnil s svojo družino v domači kraj, ki ga je pa ponovno zapustil 1. I. 1925. ko se je stalno naselil na Viču pri Ljubljani. Doseljal je izredno visoko starost. Za njim žaluje žena, otroci in vnuki. Užalosteni družini naše iskreno sožalje! — (Agis)

DROBIŽ

Burgettstown, (Pennsylvania) USA — Dne 11. decembra je umrl za pljučno Anton Jeram, star 59 let, rojen na Zellini pri Cerknici, v Ameriko je prišel 1904.

Cleveland, USA. — Zaradi važnih zadev isče Jakoba Ursica iz Drežnice njegov rojaki Blaž Rutar, 415 Av. So., St. Paul, Minnesota North America.

Čepovan. — Na cesti iz Čepovana v Spodnjo Tribušo je zmrl zmrznevale. Kakor kaže, se je med potjo v poti zaradi slabosti zgredil in oblezal kraljeve ceste. Naslednje utro so ga kmetje našli a k življenju ga ni bilo mogelo več obdržati. V Sosednji Tribuši so ga v retrci počekali. Dobro se ni bilo mogelo degnatij njegove istovetnosti.

Devín. — Na župnijskem vrtu v Devínu so dokončali veliko grobino za devinske kneze. Turn Taxis Grebnič je blagoslavljal gorilski nadškof.

Gorica. — 81 let star Josip Vilhar je tako nezreco padel da si je zdrobil levo lopatko. V bolniču so nastopile komunitete, ki jim je podlegel.

Gorica. — Po 6 mesecu zapora sta dohla Oskar Viček, star 33 let, iz Reči in 29-letni Alojz Križaj iz Gorice ker se nista ob pravem času javila na nabor.

Herpelje. — Pred tržaškim sodiščem je bil občenjajoč čevljarka Grga Frap, star 46 let in njegova žena Magdalena Matija, na plačilo 1400 lir in vsak na 6 mesec zapora. Obra sta namreč falsificirala plačilna potrdila na skodo tvrdjajoča Raybar, ki je dočakoval čevljarko za 17.000 lir usna.

Labin. — Dekretom ministarstva za korporacije odredjena je nadaljnica od 15 lira dnevno za tukce rudnikov, kjer tovare uglej na ladje.

Opatalija. — Zaradi influence, ki razsada po Primorju, namenavalca zapreti vse sole, da bi preprečili razširjanje te načrtevne bolezni.

Podkraj pri Vipavi. — V starosti 70 let je nedavno umrla daleč na okrog znamena Trkmanova žama, ki so jo zaradi njene dobrotvornosti vstljujili in spostovali, Šožale.

Reka. — V rudarski vasi Raša (Arsia) se je motorni kolo zatelelo v avtomobilu. Na motornem kolesu sta se pojavila dva mladenci, iz Pule od katerih pa je Ante Vučetić, star 24 let bil takole teško ranjen, da je podlegel ranam v tržaški bolnišnici, kamor so ga takoj preveli.

Rijeka — Oko 3000 školske djece u Rijekos pokrajinu — javila Vedeta d' Italia — prima dnevno enkrat obrok hrane. Od toga na Rijeci 800, Opadići 300, Moscenice 300. Matuljima 270, Jelsama 220.

Trst. — Zaradi majhnega prometa na ustavljiv motorni vlak na proggi Trst-Divača-Pula, ki prihaja v Pulo ob 12.12. Prav tako se ustavljiv vožnjo z motornim vlakom Pula-Divača-Trst.

Trst. — Ko je delal na polju v bližini Portorose, je 24-letni Viktor Stalje nevede zadel s kramponom na staro granato. K sreči eksplozija ni bila močna in ga je samo ranila na nos.

Trst. — Ko so popilivi v bližini Dajle do tovarisi esradi Vidal Hektorja, ki je pisan ležal na klopi. Gostilnec je takoj takoj sporočil karabinerjem, ki so artileri Juriseviča Hektorja in Marija Gorjupa, ki sta popolnoma v sosednjih postoljih na njegov ravenc. Karabinerji so artirili na koncu Ševidalja, ker se imi zdi sumljivo tako velika vsočna denarja, ki jo je imel Vidal pri sebi.

Trst. — Pri Barkovljah se je motorni kolo prevrnilo s štirimi osebnimi. Pri tem si je prebil lobanju Kumar O., star 40 let. Njegov spremljevalec Schubert Artur, star 50 let pa je male lažje ranjen.

Trst. — Pri Svetiniku se je zgodila težka nesreča z motornim kolesom. Ko sta se na motornem kolesu vracača s Prosekom Rupej Andrej in njegovim pristojnim Urilji Josip sta v bližini svetinika padla s kolesa. Obra sta težko ranjena. Urilli je po nekaj urah podlegel poskodbam.

Trst. — Neznanko, ki so jo pred nekaj dnevi našli v bližini Konkonala, so sedaj identificirali. Serodnikti so prepoznali v nici Frančiško Novak vd. Urilj, star 40 let. Oblasti Še sedaj niso ugotovile ali gre za nesrečo ali za umor. — Loži pri Vipavi. — Neznanci so iz maščevanja porezali 250 mladih trt in sadno drevje posestniku Antonu Šeku. Zadeva je prijavljena oblastem, ki priljubljeni Žočinci.

